

**СЭЛЭНГЭ АЙМАГ САЙХАН СУМ, ДАЛАНБУЛАГТРЕЙД ХХК-ИЙН
“ШИРЭЭ НУРУУНЫ ЭЛС ХАЙРГАНЫ ОРД”-ЫН ИЛ УУРХАЙН 2023
ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

/АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАХ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: МҮ-005129/

/АЖ АХУЙН НЭГЖИЙ РЕГИСТРИЙН ДУГААР:2608073/

БИЕЛЭЛТИЙГ ТАЙЛАГНАСАН :

ДАЛАНБУЛАГТРЕЙД ХХК-ИЙН
ЗАХИРАЛ

/М.ОЮУН/

МЭРГЭЖИЛТЭН

/Ч.НАВЧГЭРЭЛ/

АГУУЛГА

ЗУРАГ	1
ХҮСНЭГТ	1
1. Тухайн оны уулын ажлын гүйцэтгэлийн товч танлцуулга.....	2
1.1 орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл	2
1.2 ордын нөөц.....	3
1.3.төслийн хүчин чадал.....	3
2. Сөрөг нөлөөлөлийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт.....	4
2.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	4
2.2 Гадаргын ба газрын доорхи усны нөөцөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт.....	5
2.3 Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	5
2.4 Газрын хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт.....	7
2.5 Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	9
2.6 Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	9
3. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт	10
4. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	12
5. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт.....	13
6. Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	13
7. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	14
8. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт.....	16
9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт.....	18
10. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт.....	18
11. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт.....	19
12. Нутгийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт.....	19
13. Дүгнэлт	21

ЗУРАГ

Зураг 1 Модны суулгац тарьж буй байдал.....	12
Зураг 2 Гал унтраах хэрэгслийн булан	15
Зураг 3 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны сургалт	15

ХҮСНЭГТ

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл.....	2
Хүснэгт 2 Нөөцийн тооцооны нэгдсэн хүснэгт.....	3
Хүснэгт 3 Дүйцүүлэн хамгаалах талбайн координат.....	12
Хүснэгт 4 2023 оны БОМТайлангийн нийт зардал.....	21

1. ТУХАЙН ОНЫ УУЛЫН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТОВЧ ТАЛЦУУЛГА

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

№	Үзүүлэлтүүд	
1	Аж ахуйн нэгжийн нэр	“Даланбулагтрейд” ХХК
2	Улсын бүртгэлийн дугаар	19110011502
3	Уурхайн нэр	“Ширээ нурууны элс хайрганы орд”-ыг ил аргаар ашиглах төсөл
5	Ордын байршил	Нийслэл/Хот/ Аймаг
6		Сум/Дүүрэг
7	Ашигт малтмалын төрөл	Элс хайрга
8	Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар	МУ-005129
9	Ашиглалт эхэлсэн огноо	2022/2009
10	Аж ахуйн нэгжийн хаяг	Аймаг/Хот
11		Сум/Дүүрэг
12		Баг/Хороо
13		Гудамж/Байр
14		Шуудангийн хайрцаг
15		Утас
16		Факс
17		Гар утас
18		Электрон шуудан
19		Вэб хуудас
20	Захирлын хаяг	Нэр
21		Гар утас
22		Факс
23		Утас
24		Электрон шуудан

1.1 Орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл

Сэлэнгэ аймгийн Сайхан сумын нутагт орших “Ширээ нурууны элс хайрганы орд” нэртэй 59 га талбай бүхий түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын 5129А дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг 2007 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдөр “Даланбулаг трейд” ХХК-нд олгосон байна.

“Даланбулагтрейд” ХХК нь Сэлэнгэ аймгийн Сайхан сумын нутагт орших “Ширээ нурууны элс хайрганы орд”-ын Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээг 2019 онд “Их зос” ХХК нь хийж гүйцэтгэснийг БОАЖЯ баталгаажуулсан.

УУХҮЯ, АМГТГазар, ЭБМЗ-ийн хурлаар орж 2019 оны 6-р сарын 27-ны өдөр ТЭЗҮ-ийг батлуулсан.

1.2 Ордын нөөц

“Ширээ нурууны элс хайрганы орд” нь В-1 нөөцийн блокийн талбайн хэмжээ 112859.5 м² ашигт малтмалтын дундаж зузаан 4,5 м ашигт малтмалтын нөөцийн хэмжээ 507.8 / 348.7/ мян.м³ хуулах хөрсний зузаан 0.4 м хуулах хөрсний хэмжээ 45143.8 м³ байна.

Хүснэгт 2 Нөөцийн тооцооны нэгдсэн хүснэгт

Д/д	Нөөцийн зэрэг, хэсэгшлийн дугаар	Хэсэгшлийн талбай, м ²	Ашигт малтмалын зузаан, м	Ашигт малтмалын нөөцийн хэмжээ, м ³	Хуулах хөрсний зузаан, м	Хуулах хөрсний хэмжээ, м ³
1	В-1	112859.5	4.5	507867.7	0.4	45143.8

АМГТГазрын ЭБМЗ-ийн 2009 оны 7-р сарын 28 өдрийн №323 тоот шийдвэрээр баталгаажин улсын нөөцөд бүртгэгдсэн.

1.3.Төслийн хүчин чадал

Төсөл хэрэгжүүлэгч “Даланбулаг трейд ” ХХК нь жилд дунджаар 47.0 мян.м³ уулын цул малтаж , 41.0 мян.м³ элс хайрга олборлох хүчин чадалтай бөгөөд 39.0 мян.м³ элс хайрга борлуулах ТЭЗҮ-г “Хатан газар” ХХК хийж гүйцэтгэсэн . Уурхай нь ашиглалтын 1 дэх жил 41.9 мян.м³, 2 дахь жил 44.7 мян.м³, 3 -6 дахь жил 45.6 мян.м³, 7 дахь жил 44.7 мян.м³, 8 дахь жил 34.8 мян.м³ олборлох хүчин чадалтайгаар нийт 8 жилийн хугацаанд 348.7 мян.м³ элс хайрга олборлохоор ТЭЗҮ-д тусгагдсан.

2023 оны батлагдсан уулын ажлын төлөвлөгөөгөөр нийт 4,1 мян. м³ хөрс хуулалт хийж, 39.0 мян. м³ элс хайрга олборлохоор төлөвлөсөн боловч 37762 мян. м³ хөрс хуулж, 3.6 мянган.м³ элс хайрга олборлосон ба уулын ажлын гүйцэтгэл нь 2023 оны эхний 10 сарын байдлаар 9.2 хувьтай байна.

2. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

№	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажил	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажлын биелэлт	Зардал мян. төг	Тайлбар
1	Олборлолтын үед тоосжилт ихээр үүссэн үед шаардлагатай тохиолдолд зам усалгаа хийх.	Хуурайшилт ихтэй саруудад зам талбайд 2 удаа усалгаа хийгдсэн.	Дотоод зардал	Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны гүйцэтгэл 30 хувь байгаа тул тоосжилт бараг байхгүй байсан
2	Хог хаягдлын цэг болон бие засах газар түүний ойр орчимд тогтмол ариутгал хийх	Хог хаягдлын болон бие засах газарт ариутгал халдваргүйтлийн ажлыг “Мөнхгялалзах од” ХХК-тай байгуулсан гэрээний дагуу хийлгэсэн.	150.0	Ариутгал халдваргүйтгэл хийхэд шаардлагатай зориулалтын бодис хэрэгсэл ашиглан ариутгал хийгдсэн.
3	Хүнд механизмууд, тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээг байнга хийж, утааны яндангаас гарах хорт хийн хэмжээг стандарт хэмжээнээс хэтрүүлээгүй ажиллах	Хүнд механизмууд, тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээг байнга тогтмол хугацаанд нь хийсэн, агаарын бохирдлын байдалд УЦУОШГазартай байгуулсан гэрээний дагуу шинжилгээ хийлгэсэн.	Дотоод зардал	Агаарын шинжилгээний дүнгээр стандартын үзүүлэлтээс давсан бохирдолт илрээгүй болно. 9-р бүлэгт дэлгэрэнгүй тусгасан
4	Агаарын бохирдолд хийх хяналт шинжилгээ хийх	Агаарын бохирдлын байдалд ДУА-ын УЦУОШГазартай байгуулсан гэрээний дагуу шинжилгээ хийлгэсэн	50.0	Агаарын шинжилгээг уурхайн орчим ба нгилан ялгах үйлдвэрий орчим хийхэд стандартын зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс давсан бохирдол илрээгүй.
	Дүн		200.0	

**“ДАЛАНБУЛАГ ТРЕЙД ХХК-ИЙН ШИРЭЭ НУРУУНЫ ЭЛС ХАЙРГАНЫ ОРД”-ЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН- 2023**

2.2 Гадаргын ба газрын доорхи усны нөөцөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

№	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажил	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажлын биелэлт	Зардал мян. төг	Тайлбар
1	Унд ахуйн усны шинжилгээ хийлгэх	Дархан-Уул аймгийн УЦУОШГ азартай хамтран ажиллах гэрээ байгуулан шинжилгээ хийлгүүлсэн	-	Ахуйн усны шинжилгээний дүнгээр стандартын зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс давсан үзүүлэлт илрээгүй
2	Ахуйн хэрэглээний усыг ил задгай асгахгүй байх арга хэмжээ авах	Ахуйн хэрэглээний усыг тогтоосон цэгт төвлөрүүлэн ариутгал халдваргүйжилтийг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэсэн	Дотоод зардал	Үйлдвэрлэлийн технологит ус ашиглах шаардлагагүй
3	Усан орчинд шинжилгээ хийх	Уурхайн карьерын усны дээжинд хяналт шинжилгээ хийлгэсэн	50.0	Хяналт шинжилгээний дүнгээр стандартын зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс давсан үзүүлэлт гараагүй
	Дүн		50.0	

2.3 Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

№	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажил	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажлын биелэлт	Зардал мян. төг	Тайлбар
1	Тээврийн хэрэгслийг зориулалтын замаар явуулж, хориглосон таних тэмдгүүдийг байршуулах	Тээврийн хэрэгслийг зориулалтын замаар явуулж, хориглосон таних тэмдгүүдийг байршуулсан	Дотоод зардал	Ширээ нурууны гүүрний дэргэд уурхай байрлах тул хатуу хучилттай замаас уурхай хүртэл тогтсон нэг замаар явдаг
2	Орон нутагтай хог хаягдлын гэрээ байгуулж, хог хаягдлыг цаг тухай бүрт нь тээвэрлүүлэх арга хэмжээ авах	Дархан сумын НААҮГ зартай хог хаягдлыг тээвэрлүүлэх гэрээ байгуулсан	Дотоод зардал	НААҮГ азартай байгуулсан гэрээний дагуу сар бүр хог хаягдлыг хогийн цэгт хүргүүлж ажилласан
3	Шатах тослох материалын хадгалалтанд хяналт тавьж ажиллах	2022 онд Дархан суманд байрлах ШТС-аас шатахууныг шаардлагатай тухай бүр авсан	Үйлдвэрлэлийн зардал	Дархан хотоос 2 км байдаг тул ШТС-аас тухай бүр нь жижиг оврын зөөврийн машинаар тээвэрлэн хэрэглэдэг
4	Тээврийн хэрэгслийг олон салаа зам гаргахгүйгээр тогтсон нэг маршрутаар явуулах	Үйлдвэрлэлийн технологийн болон олборлолтын үеийн тээвэрлэлтийг тогтсон маршрутын дагуу явуулж байна	Дотоод зардал	Ширээ нурууны гүүрний дэргэд уурхай байрлах тул хатуу хучилттай замаас уурхайн хүртэл тогтсон нэг замаар явдаг.
5	Хөрсний бохирдолтонд хяналт шинжилгээ хийх	Уурхайн олборлолтын үйл ажиллагаанаас хөрс бохирдсон эсэхэд хөрсний дээжнээс шинжилгээ авсан	65.0	Хөрсний шинжилгээний дүнгээр стандартын зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс давсан бохирдолт илрээгүй
	Дүн		65.0	

МОНГОЛ УЛС

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН ГАЗАР ЭЗЭМШИХ ЭРХИЙН

ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар: 0000013796

Даланбулаг трейд 2608073

(аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр) *(регистрийн дугаар)*

Сумын Засаг даргын захирамж 20 03 оны 09 сарын 24 өдрийн /181/ тоот

(шийдвэр гаргагч)

Шийдвэрийг үндэслэн Сэлэнгэ Сайхан

(аймаг, нийслэл) *(сум, дүүрэг)* *(баг, хороо)*

Ширээ нуруу 0 хаягт

(гудамжны нэр) *(хашааны дугаар)*

байрлах, нэгж талбарын 4313005134 дугаар бүхий 290997 м.кв газрыг

Ашиглалт, олборлолт явуулж буй уурхайн талбай зориулалтаар

---

20 жилийн хугацаатай эзэмшүүлж, эрхийн улсын бүртгэлийн Э-1310000612

дугаарт бүртгэж гэрчилгээ олгов.

Энэхүү гэрчилгээ хүчинтэй эсэхийг QR кодыг уншуулж шалгах бөгөөд гэрчилгээнд агуулагдаж буй мэдээллийг харах боломжтой.

Хэвлэсэн огноо: 2021-11-15

Сэлэнгэ аймгийн Сайхан сум

Нэгж талбарын дугаар: 4313005134 Эрхийн төрөл: эзэмших

Регистрийн дугаар: 2608073 Хуулийн этгээдийн нэр: Даланбулаг трейд Мөнхбат

ХАЯГ: Аймаг/Хот: Сэлэнгэ Сум/Дүүрэг: Сайхан Баг/Хороо: 3-р баг Кадастрын муж: 0130

Гудамж: Ширээ нуруу Тоот: 0

Зургийн масштаб = 1:5207 (1 сантиметрт 52.07 метр багтана) Хэвлэсэн огноо: 2021-11-15

Орчны тойм

Координатын систем:
WGS84/UTM 48N
EPSG: 32648

Нэгж талбар
Масштаб = 1: 54168

№	X	Y	Урт
1	564670.03	5482880.20	548.02
2	564676.52	5482332.90	510.59
3	564169.63	5482265.26	606.32
4	564167.21	5482870.82	269.50
5	564437.08	5482876.55	63.29
6	564500.48	5482876.53	91.72
7	564592.34	5482875.64	77.70

Барилга

№	X	Y	Урт	Дугаар	Талбай

Талбайн хэмжээ: 290997 квадрат метр

Энэхүү кадастрын зураг нь газар эзэмших, ашиглах эрхийн гэрчилгээ болон гэрээний хамт хүчин төгөлдөр болно.

www.egazag.gov.mn

**“ДАЛАНБУЛАГ ТРЕЙД ХХК-ИЙН ШИРЭЭ НУРУУНЫ ЭЛС ХАЙРГАНЫ ОРД”-ЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН- 2023**

2.4 Газрын хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

№	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажил	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажлын биелэлт	Зардал мян. төг
1	Батлагдсан зураг төсөл, уулын ажлын төлөвлөгөө техник ашиглалтын журмын дагуу газрын хэвлийг ашиглах /БОНБНҮ- хуу -120/	2023 оны уулын ажлын төлөвлөгөөний дагуу олборлолтын технологийг мөрдөж ажилласан	Үйлдвэрлэлийн зардал
2	Газрын хэвлийг ашиглах авулгүй ажиллагааны дүрэм хэм хэмжээг хангаж ажиллах /БОНБНҮ- хуу -120/	Газрын хэвлийг ашиглах явцад мөргөцгийн налууг 30 хэмээс хэтрүүлэлгүй аюулгүй ажиллагааны дүрэм , хэм хэмжээг мөрдөж ажилласан. 2023 оны батлагдсан УАТөлөвлөгөөний дагуу олборлолтын үйл ажиллагаа явуулсан	Үйлдвэрлэлийн зада

**“ДАЛАНБУЛАГ ТРЕЙД ХХК-ИЙН ШИРЭЭ НУРУУНЫ ЭЛС ХАЙРГАНЫ ОРД”-ЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН- 2023**

2.5 Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

№	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажил	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажлын биелэлт	Зардал мян. төг	Тайлбар
1	Эдэлбэр газрын 20 хувиас багагүй газарт ногоон байгууламжтай болгох	Эдэлбэр газрын 20 хувиас багагүй газарт ногоон байгууламжтай болгох	-	Ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийн талбайн эдэлбэр газрын 70 орчим хувь нь байгалийн унаган төрхөөрөө байгаа
2	Ногоон байгууламжийг хамгаалах зорилгоор хашаа хайс барин хамгаалах	Хашаа хайс барьж ногоон байгууламжийг хамгаалах арга хэмжээ авсан	Үйлдвэр лэлийн зардал	Хашаажуулсан байдлыг зурагт харуулав
	Дүн		-	

2.6 Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

№	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажил	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажлын биелэлт	Зардал мян. төг	Тайлбар
1	Олборлолтын үед үүссэн ухаш болон нүхэнд мал, ан амьтан унаж гэмтэхээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах	Элс хайрганы ордыг олборлох явцад үүссэн ухашны эргэн тойрныг хамгаалсан хашаа хайс барьж хамгаалсан	Дотоод зардал	Хашаа хайс барьж хамгаалснаар ан амьтан унах, бэртэж гэмтэхээс урьдчилан с
2	Олборлолтын үед үүссэн ургамлан бүрхэвч доройтох, идэш тэжээл хомсдохоос хамгаалж ордын ойр орчмыг хамгаалах			
	Дүн		Дотоод зардал	

3. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Батлагдсан ТЭЗҮ-д Ширээ нурууны элс хайрганы ордыг 8 жил ашиглахаар тусгасан ба ордын төрөл, геологийн тогтоцын онцлогоос хамааран нөөцийг ашиглаж дууссаны дараанаас нөхөн сэргээлтийг хийхээр тусгасан тул 2023 онд техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдээгүй.

№	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажил	Сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар төлөвлөсөн ажлын биелэлт	Зардал мян. төг	Тайлбар
1	Уурхайг ашиглаж дууссаны дараа буюу ашиглалтын 8 дахь жилээс эхлэн нөхөн сэргээлт хийгдэнэ	-	-	“Хатан газар” ХХК-ийн 2019 онд боловсруулж батлуулсан ТЭЗҮ – ийн хуудас 81 “Их Зос” ХХК-ийн 2020 онд боловсруулан батлуулсан. /БОНБНҮ-ний Хуу-12/
	Дүн	-	3007.5	БОАЖЯ-ны нөхөн сэргээлтийн тусгай дансанд нөхөн сэргээлтийн барьцаа хөрөнгө болон 3007500 төгрөгийг төвлөрүүлсэн

**“ДАЛАНБУЛАГ ТРЕЙД ХХК-ИЙН ШИРЭЭ НУРУУНЫ ЭЛС ХАЙРГАНЫ ОРД”-ЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН- 2023**

Төсөл хэрэгжүүлэгч
“ДАЛАНБУЛАГ ТРЕЙД” ХХК

Төсөл боловсруулагч
“ХАТАНГАЗАР” ХХК

7.4. Нөхөн сэргээлтийн ажлын зардал

Ширээ нуруу элс-хайрганы ил уурхайн явцад өртөгдөгдөх талбайг байгаль орчныг нөхөн сэргээх дүрэм журмын дагуу техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийг хийхээр төлөвлөж зардлын тооцоог хийв.

Зардлын тооцоог хийхдээ нөхөн сэргээлт хийх дарааллын дагуу ажилбар тус бүрээр хийсэн бөгөөд тухайн ажилбар тус бүрт ажиллах тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааны зардлыг тооцож улмаар техникийн нөхөн сэргээлтийн нийт зардлыг тооцсон.

Биологийн нөхөн сэргээлтийг эвдэрсэн газрыг дахин ургамалжуулах Монгол Улсын MNS 5918:2008 стандартын дагуу хийнэ.

Хүснэгт 43. Нөхөн сэргээлтийн ажлын зардал

Нөхөн сэргээлтийн зардал	Х.н	1 дэх жил	2 дахь жил	3 дахь жил	4 дэх жил	5 дахь жил	6 дахь жил	7 дахь жил	8 дахь жил	Нийт
Бэлтгэл ажлын зардал, сая төг		8.0	8.0	8.0	8.0	8.0	8.0	8.0	8.0	64.0
Байгаль орчны суурь төлөв байдлын шинжилгээ, сая төг	мян.төг	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	
Нөхөн сэргээлтийн ажлын төсөл, сая төг	мян.төг	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	
Техникийн нөхөн сэргээлт, сая төг									34.3	34.3
Биологийн нөхөн сэргээлт, сая төг	га								21.4	21.4
Олон наст ургамал тарьж ургуулах, сая төг	мян.төг								5.7	
Борнойдох	мян.төг								5.7	
Услах	мян.төг								10.0	
Хяналт, шинжилгээний зардал, сая төг		1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	8.3	15.6
Мониторингийн зардал тооцох хувь	3%	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	1.9	3.6
Орон нутгийн онцлогийг харгалзан итгэлцүүр	10%	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	6.4	12.0
Нийт		9.0	9.0	9.0	9.0	9.0	9.0	9.0	80.2	135.2

Байгаль орчныг нөхөн сэргээх нийт зардал 115.0 сая төгрөг байна. Техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийг ил уурхайн эцсийн жилүүдэд гүйцэтгэнэ.

Сэлэнгэ аймгийн Номгон сумын нутагт орших Ширээ нуруу нэртэй элс-хайрганы ордыг ил аргаар ашиглах техник-эдийн засгийн үндэслэлийн тодотгол

4. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Мөнх ногоон тал” ТББ болон “Батбадрах” ТББ-тай байгуулсан “Мод бут тарих ажил хийх гэрээ”-ний дагуу 2 га газарт хайлаас хайлаас 2500 ш, бургас 500 ш тарьж, хашаа хайс барин хамгаалахад нийт 4800.0 мян.төг зарцуулсан.

Хүснэгт 3 .Дүйцүүлэн хамгаалах талбайн координат

Цэгийн дугаар	Солбицлууд	
	Уртраг	Өргөрөг
1	564527.641	548669.651
2	564323.979	5482646.907
3	564321.427	5482655.886
4	564526.572	5482676.502

Зураг 1 Модны суулгац тарьж буй байдал

**5. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ**

Уурхайн эдэлбэр газар болон түүний ойр орчмын нөлөөллийн бүсэд айл өрх байхгүй
учир нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ хийгдээгүй.

**6. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТ**

Хайгуулын болон олборлолты ажлын явцад ордын эзэмшлийн талбайд түүх соёлын
өв илрээгүй учир тус ажил хийгдээгүй болно.

7. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Уурхайн үйл ажиллагааны үед гарч болзошгүй осол, эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг авч ажилласан.

№	Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ	Хариуцах эзэн	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Нийт зардал, 2023 он /мян.төг/
1	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдлыг тогтмол шалгаж, хянасан	Уурхайн дарга	Тогтмол	
2	Галын болон болзошгүй аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулсан.	“Даланбулаг трейд” ХХК	Жил бүр уурхай эхлэх үед	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсан
3	Галын дохиоллын систем суурилуулж, гал унтраах хэрэгслийг зохих газруудад байрлуулсан.	Уурхайн удирдлага	Уурхайн кемп орчимд	
4	Хүчтэй салхи шуурганы үед уурхайн ажлыг түр зогсоох арга хэмжээ авч ажилласан.	Уурхайн дарга	Тогтмол	
5	Ажилчдыг ээлжинд гарахын өмнө аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа тогтмол өгсөн.	Уурхайн дарга	Өдөр бүр ээлжинд гарахын өмнө	
6	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт зохион байгуулсан.	“Даланбулаг трейд ” ххк	Жилд 1 удаа	500
	Нийт		500	

X

Зураг 2 Гал унтраах хэрэгслийн булан

Зураг 3 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны сургалт

Гурва. Захиалагч талын эрх үүрэг

- 3.1 Гүйцэтгэгч талаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийг шаардах эрхтэй.
- 3.2 Хог хаягдлын тухай хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдийн талаар төрийн болон эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд мэдэгдэх, тайлбар мэдээ авах эрхтэй.
- 3.3 Хог хаягдлын төлбөрийг сар бүрийн 25ны дотор багтаан барагдуулах үүрэг хүлээнэ.
- 3.4 Хог хаягдлаа ачиж тээвэрлэх захиалга өгсөн үед тээврийн хэрэгсэл өчихөд хариуцсан ижилтнээ байгууллага дээрээ байлгаж, хог ачилтанд хязалт тавих үүрэг хүлээнэ.
- 3.5 ААНБ-ууд нь хог хаягдлыг саалгүй ачиж төхөөрөлийг бүрдүүлсэн байх, тохиромжтой, стандартын хогийн савтай байх, хог хаягдлын талаархи хууль тогтоомж, стандартын шаардлыг ханган ажиглах
- 3.6 Захиалагч тал нь хог хаягдлыг өөрсдийн машинаар тээвэрлэхээр болвол Дархан-Уул аймгийн Дархан сумын “Бираат” хог хаягдлын тинлэрсөн цэгт хаяна.

Дөрөв. Талуудын хүлээх хариуцлага

- 4.1 Энэхүү гэрээний 3.3-т заасан хугацаанд захиалагч тал үйлчилгээний төлбөрөө төлөөгүй тохиолдолд хугацаа хэтрүүлсэн хоног тутам үнийн дүнгийн 0.2 хувиар алданги тоонож тална.
- 4.2 Нийтийн эдэлбэр газар болон ногоон бүсэд хог хаягдал хаясан иргэн, ААН-ийн зөрчил үйлдэхэд ашигласан тээврийн хэрэгсэл хураах, унаа хэсэг, техник тоног төхөөрөмжийг хурааж, “Зөрчлийн тухай хууль”-ийн 6 дугаар зүйлийн 1,2,3,4,5,6-т зааснаар зөрчил гаргасан хүнийг гурван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг гурван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.
- 4.3 Энэхүү гэрээг хэрэгжүүлэх болон хүчин төгөлдөр байх хугацаанд гарч болох бүх маргаан зөрчил зэргийг харилцан тохиролцож шийдвэртэй ба үл тохиролцсон тохиолдолд Монгол улсын хуулийн дагуу тухайн бүс нутагийн харьяалах шүүхээр шийдвэрлүүлтэй.
- 4.4 Гэрээг 2 хувь үйлдэж гэрээнд эрх бүхий албан тушаалтнууд гарын үсэг зураж, тамга зэрэг баталгаажуулснаар хүчин төгөлдөр болно.

Тав. Нэмэлт заалт

.....
.....
.....

ДАРХАН ХОТЫН ТОХИЖИЛТ ҮЙЛЧЛЭЛЭСЭНИЙ
ГАЗАР СОНООАГААГЧЫГ ТӨЛӨӨЛЖ

ЭДНИЙ ЗАСАГЧИ

 Т. АМГАЛААНБААТАР

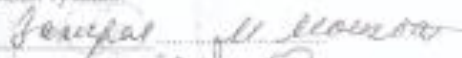
АХЛАХ БАЙЦААГЧ

 Д.НАРАНТУЯА

Утас: 88281004

ЗАХИАЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ

Албан тушаал

 Жамбал

Албан тушаал

 Мункх

Утас: 88114038

9. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

2023 оны байаль орчины менежментийн төлөвлөгөөний орчны хяналт шинжилгээний ажилд тусгагдсан агаар, хөрс, усны бохирдолтыг хянах ажлын хүрээнд Дархан-Уул аймгийн Ус цаг уур орчны хяналт шинжилгээний лабораторитой гэрээ байгуулан агаар, хөрс, усны шинжилгээ авахуулсан. Шинжилгээний дүнгээр стандартын зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс давсан бохирдолттой үзүүлэлт гараагүй болно.

10. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Ширээ нурууны элс хайрганы ордын олборлолтын үйл ажиллагаанаас үүсэх сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн ажилласан.

№	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хугацаа, давтамж	Зардал, /мян.төг /
1	Байгаль орчныг хамгаалах, осол аваар, гал түймэр, усны аюул мэтийн гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлж ажилласан.	Тухай бүр	-
2	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажилласан	Тухай бүр	300
Нийт дүн			300

11. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Уурхайн олборлолтын үед орон нутгийн засаг захиргаа, байгаль орчны байцаагч нартай хамтран ажиллаж, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дагуух ажлуудыг ажлын явцад танилцуулж хамтран ажилласан.

12. НУТГИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	БОМТ-ний биелэлтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	БОМТ-ний биелэлтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт	Зардал, /мян.төг /
1	2023 онд БОМТөлөвлөгөөний дагуу хийж гүйцэтгэсэн ажлын тайлан Сайхан сумын Засаг дарга болон ИТХ-д хүргүүлэх	БОМТ-ний дагуу хэрэгжиж буй үйл ажиллагааны танилцуулгыг Сайхан сумын сумын Засаг дарга болон ИНХ-д танилцуулсан	-
2	Уурхайн үйл ажиллагаа, 2023 оны БОМТ-ний хэрэгжилтийг Сэлэнгэ аймгийн БОГазарт тайлагнах	2023 оны БОМТ-ний биелэлтийн тайланг Сэлэнгэ аймгийн БОГ-т хүргүүлсэн, тайлан хамгаалах өдөр очиж тайлангаа хамгаална	-
3	Уурхайн үйл ажиллагаа, 2023 оны БОМТ-ний хэрэгжилт, 2024 оны БОМТ-г БОАЖЯ-ны ХБОБНУ-ын газарт өгч батлуулах	2023 оны БОМТ-ний биелэлтийн тайланг Сэлэнгэ аймгийн БОГ батласны дараа БОАЖЯ-ны ХБОБНГазарт цахимаар хүргүүлнэ	-

13. ДУГНЭЛТ

Хүснэгт 4 2023 оны БОМТайлангийн нийт зардал

№	Арга хэмжээ	Зардал, 2023 он /мян.төг/
1	Байгаль орчинд учирч болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	315
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	-
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	4585
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
6	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	150.0
7	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	500.0
8	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	300.0
9	Олон нийтэд тайлагнах төлөвлөгөө	-
10	Орчны хянапт шинжилгээний хөтөлбөр	165
11	Байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн зардлын барьцаа 50 хувь	3007.5
Нийт дүн		9022.5

Тус төслийн 2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, тайлан боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам, мөн сайдын 2014 оны 4 дүгээр сарын 10-ны өдрийн А-117 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалыг баримтлан боловсруулсан бөгөөд төслийн үйл ажиллагааны онцлог, байршил зэргээс шалтгаалан байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланд багтах нөхөн сэргээлт, нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ, түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээ зэрэг ажлууд хийгдээгүй.

Ширээ нурууны элс хайрганы ордын ил уурхайн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд нийт 6015.0 мянган төгрөг төлөвлөсөн боловч 9022.5 мянган төгрөг зарцуулсан.